

УДК 378.016:[81'243:39]

О. В. Дмитрієва,

ВЗ «Донбаський державний педагогічний університет», м. Слов'янськ

НЕСТАНДАРТНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Стаття висвітлює роль мовних центрів у формуванні лінгвокраїнознавчої компетенції майбутніх учителів іноземної мови на прикладі Центру англійської мови та інформації у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка та інформаційно-культурного центру «Вікно в Америку», м. Слов'янська, Донецької області. Визначено, що атмосфера ініціативного спілкування є величезним досвідом на шляху вдосконалення комунікативної та лінгвокраїнознавчої компетенції майбутніх учителів іноземної мови.

Ключові слова: нестандартний підхід, лінгвокраїнознавча компетенція, учитель, іноземна мова, Центр англійської мови та інформації, Вікно в Америку.

NONSTANDARD APPROACHES TO FORMATION OF LINGUA AND COUNTRY-SPECIFIC COMPETENCE OF THE FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS

The article considers the role of language centers in formation of lingua and country-specific competence of the future foreign language teachers on the example of The English Language and Information Center of the Institute of Philology, Kyiv National Taras Shevchenko University and Informational and Cultural Center «Window on America», Slovyansk town, Donetsk region. The atmosphere of foreign communication with native speakers stimulates and improves communicative skills and lingua and country-specific competence of future foreign language students. The English Language and Information Center of the Institute of Philology, Kyiv National Taras Shevchenko University was opened in 1997 in a framework of partnership between Kyiv National Taras Shevchenko University and the Embassy of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland in Ukraine. The Informational and Cultural Resource Center «Window on America» was opened in Slovyansk, Donetsk region in 2015, supported by the Embassy of the United States in Kyiv. Both Centers work as resource centers, information and communicative center and methodological center and provide opportunities not only for English language learning but also the British and American Studies. It's proved that attendance of the above mentioned centers by future foreign language teachers positively and effectively influences their lingua and country-specific competence as well as promotes their outlook in cultural environment.

Key words: nonstandard approaches, lingua and country-specific competence, teacher, foreign language, The English Language and Information Center, Window on America.

НЕСТАНДАРТНЫЕ ПОДХОДЫ К ФОРМИРОВАНИЮ ЛИНГВОСТРАНОВЕДЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Статья раскрывает роль языковых центров в формировании лингвострановедческой компетенции будущих учителей иностранного языка на примере Центра английского языка и информации в Киевском национальном университете имени Тараса Шевченко и информационно-культурного центра «Окно в Америку», г. Славянска, Донецкой области. Определено, что атмосфера иноязычного общения является огромным опытом на пути совершенствования коммуникативной и лингвострановедческой компетенции будущих учителей иностранного языка.

Ключевые слова: нестандартный подход, лингвострановедческая компетенция, учитель, иностранный язык, Центр английского языка и информации, Окно в Америку.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Прагнучи підвищити рівень володіння англійською мовою серед населення України, Президент оголосив 2016 рік Роком англійської мови в Україні. Так, згідно виконання наказу від 16 листопада 2015 року № 641/2015 «Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні» [5], вивчення цієї мови має стати одним з пріоритетів у розвитку нашої держави. Знання іноземної мови важливо й необхідно для вільного та повноцінного спілкування й культурного обміну, для розуміння й пізнання, які неможливі без знання культури, політичного та соціального устрою народу, мова якого вивчається. У межах програм з підготовки майбутніх учителів іноземної мови важливе значення займає курс «Лінгвокраїнознавство Англії та США», який забезпечує вивчення іноземної мови паралельно з вивченням культур країн, мова яких вивчається.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виявлення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Багаточисленні дослідження (Л.П. Голованчук, І.П. Задорожна, Н.Б. Шевченко) підтверджують актуальність зазначеної проблеми. Курс «Лінгвокраїнознавство Англії та США» об'єднує в собі велику кількість дисциплін (історія, географія, література, історія іноземної мови, релігія тощо) та досліджує основні соціальні, історичні, політичні аспекти розвитку даних країн. Як зазначають А.Б. Гапонів [2], О. Коваленко [3] курс «Лінгвокраїнознавство Англії та США» у вищих на-

вчальних закладах України спрямований на ознайомлення з культурою, традиціями та звичаями, історією, географічним положенням Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії та Сполучених Штатів Америки. Означена стаття присвячується використанню нестандартних підходів у формуванні лінгвокраїнознавчої компетенції майбутніх учителів іноземної мови.

Мета статті – дослідити нестандартні підходи у формуванні лінгвокраїнознавчої компетенції майбутніх учителів іноземної мови.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Лінгвокраїнознавство – розділ науки про мову, який включає в себе навчання мови та подає певні відомості про країну, де вона є засобом спілкування [2]. Цей курс дуже важливий для студентів філологічного напрямку, адже в умовах інтеграції України в Європейський союз та міжнародне співтовариство, зростає потреба в тісній співпраці українців з різними міжнародними організаціями в галузі культури, освіти, науки, охорони здоров'я тощо. Він сприяє вихованню взаєморозуміння і терпимості, поваги до особистості і до культурних відмінностей шляхом міжнародної співпраці. Лінгвокраїнознавча компетенція передбачає володіння майбутніми учителями іноземної мови особливостями мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови, тобто сформованість про національно-культурні особливості країни, що дозволяє оцінювати з мовною одиницею одну і ту ж саму інформацію, що і носії мови та досягти у такий спосіб повної комунікації [1, с. 118–119].

Курс «Лінгвокраїнознавство Англії та США» викладається як окрема дисципліна у всіх ВНЗ України на філологічних факультетах, особливо на факультетах та відділеннях іноземних мов. Цей предмет удосконалює рівень володіння студентами іноземною мовою і робить внесок у широку гуманітарну освіту фахівців, що є важливим для подальшого професійного працевлаштування, адже роботодавці віддають перевагу фахівцям, обізнаним у багатьох сферах суспільного життя.

Варто додати, що курс «Лінгвокраїнознавство Англії та США» допомагає студентам опанувати технічні засоби навчання, набувати навичок, які допоможуть їм у написанні рефератів, курсових, дипломних робіт та інших наукових праць. Готуючись до практичних занять, студенти аналізують теоретичну і спеціальну літературу з країнознавства; самостійно пишуть доповіді та реферати іноземною мовою; аналізують інформацію (отриману з різних ЗМІ, мережі Інтернет) про сучасні політичні та економічні процеси в англомовних країнах світу. За останні два десятиліття змінилися технічні можливості організації занять з іноземних мов, зокрема з лінгвокраїнознавства. Завдяки Інтернету, проекторам, відео- та аудіо системам викладач може наочно продемонструвати пам'ятки культури та архітектури, природні ландшафти, показати традиції та свята в англомовних країнах. Наявна в освітніх закладах техніка відкриває нові можливості засвоєння знань з лінгвокраїнознавства та викликає у студентів інтерес до практичного оволодіння мовою.

Окрім лекційних та семінарських занять у рамках викладання курсу «Лінгвокраїнознавство Англії та США» на особливу увагу заслуговують нестандартні підходи у формуванні лінгвокраїнознавчої компетенції майбутніх учителів іноземної мови. Так, Центр англійської мови та інформації, створений у 1997 році за угодою про співпрацю між Київським національним університетом імені Тараса Шевченка та посольством Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії в Україні, сприяє не тільки вивченню англійської мови та сучасного життя Великої Британії та інших англомовних країн але й різноманітному збагаченню знань лінгвокраїнознавчого спрямування. З метою розвитку комунікативних навичок та інтерактивного спілкування студентів, а також формування лінгвокраїнознавчої компетенції майбутніх учителів іноземної мови у Центрі англійської мови та інформації відбулась низка заходів (заняття розмовного клубу англійської мови; семінари з основ маркетингу; заняття драматичного гуртка з творчості В. Шекспіра; зустріч з шотландської письменницею Дж.Пейслі тощо [3, с. 54].

У 2015 році у м. Слов'янську, Донецької області відкрився (29-й центр серед аналогічних) інформаційно-культурний центр «Вікно в Америку», створений на основі партнерства між американським урядом та українськими бібліотеками. Варто зауважити, що інформаційно-культурний центр «Вікно в Америку», м. Слов'янська та Центр англійської мови та інформації у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка працює за такими напрямками: як ресурсний центр (надання у користування підручників з англійської мови, художньої та наукової англомовної літератури, періодичних видань, відео-, аудіоматеріалів, тощо); як інформаційний та комунікативний центр (організує та проводить зустрічі з носіями мови (співробітниками посольств, громадянами англомовних країн) у формі лекцій, бесід, та дискусій; проводить розмовні клуби англійської мови; інформує відвідувачів про навчальні програми в англомовних країнах; проводить святкування традиційних свят англомовних країн (День подяки, Різдво); як методичний центр (організує методичні консультації для викладачів англійської мови з метою підвищення кваліфікації).

Досліджуючи ефективність нестандартних підходів у формуванні лінгвокраїнознавчої компетенції майбутніх учителів іноземної мови, варто привести такий приклад: у рамках курсу «Країнознавство Англії та США» студенти третього курсу іноземного відділення філологічного факультету ВДНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», м. Слов'янська разом із викладачем не тільки вивчають історію та культуру англомовних країн, а й спілкуються з носіями англійської мови. Так, на семінарському занятті, яке було проведене в інформаційно-ресурсному центрі «Вікно в Америку», м. Слов'янська викладач та студенти вийшли на Skype-зв'язок із представниками Посольства США в Україні Шеріл Бістренські (Sheryl Bistransky), Аташе з питань культури Посольства США в Україні та Чангом Маккензі (Chang Mackenzie), Інтерном відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні. З огляду на той факт, що викладач і студенти розуміють важливість та необхідність занурення у середовище, мова якого вивчається, особливого значення набувають нестандартні підходи у формуванні лінгвокраїнознавчої компетенції майбутніх учителів іноземної мови. Так, студенти задавали питання, розповідали представникам Посольства цікаві факти про Сполучені Штати (які знаходили заздалегідь) та спілкувалися з носіями англійської мови. Реальна атмосфера іншомовного спілкування є величезним досвідом на шляху вдосконалення комунікативної та лінгвокраїнознавчої компетенції майбутніх учителів іноземної мови.

Варто наголосити, що регулярне відвідування майбутніх учителів іноземної мови Центрів англійської мови та інформації, створених при підтримці посольства Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії в Україні та інформаційно-культурний центрів «Вікно в Америку», створених при підтримці посольства Сполучених Штатів Америки в Україні, є одним з ключових засад формування коректних національних стереотипів та психологічної готовності студентів до міжкультурного спілкування.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Лінгвокраїнознавство – відносно нова дисципліна, яка швидко розвивається. Без цієї навчальної дисципліни неможливо уявити процес повноцінного вивчення іноземної мови й підготовку компетентного викладача іноземної мови або перекладача. Ця дисципліна відіграє величезну роль в оволодінні практичними навиками іноземної мови. Викладання лінгвокраїнознавства спирається на знання, що студенти отримують з різних дисциплін, але одночасно з цим значно допомагає студентам у вивченні ін-

ших предметів навчального плану. Отже, на нашу думку, нестандартні підходи у викладанні курсу «Лінгвокраїнознавство Англії та США» у вищих навчальних закладах України здійснюються у рамках відвідування викладачами та студентами, майбутніми учителями іноземної мови, подібних центрів та участі у їхньої діяльності.

Подальші розвідки у даному напрямку можуть включати у себе дослідження інших інноваційних методів у формуванні лінгвокраїнознавчої компетенції майбутніх учителів іноземної мови.

Література:

1. Веклич Ю. І. Лінгвокраїнознавчий аспект навчання іноземної мови у підготовці майбутніх учителів початкової школи / Ю. І. Веклич, Д. І. Миронец // Молодь і ринок. – 2012. – № 3 (86). – С. 118–121.
2. Гапонів А. Б. Лінгвокраїнознавство. Англомовні країни : підручник [для студентів та викладачів вищих навчальних закладів] / А. Б. Гапонів, М. О. Возна. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2005. – 464 с.
3. Коваленко О. Формування лінгвокраїнознавчої компетенції студентів (досвід роботи центру англійської мови та інформації) / О. Коваленко, О. Фоменко, А. Шелякіна // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія. – 2012. – № 45. – С. 53–55.
4. Морозова І. І. Використання автентичного матеріалу на лекції з лінгвокраїнознавства / І. І. Морозова // Вісник ХНУ. – 2009. – № 848. – С. 268–272.
5. Указ Президента України № 641/2015 «Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні». – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/6412015-19560>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 08.03.2016.